

บทที่ 5

สรุปผลการศึกษา อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาครั้งนี้ เป็นการประเมินโครงการการปฏิบัติการเกษตรกรรมที่ดี (Good Agricultural Practices : GAP) ของฝ่ายโภยา โรงงานยาสูบ กระทรวงการคลัง ในเขตจังหวัด เชียงใหม่ ปีงบประมาณ 2553-2554 มุ่งที่จะศึกษาหาข้อมูลเพื่อให้ทราบถึงผลการดำเนินโครงการ ว่าประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายของโครงการ หรือไม่อย่างไร รวมทั้งศึกษา ปัญหา และอุปสรรคของโครงการ ผู้ศึกษาได้อาศัยพื้นฐานแนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อ ประกอบการศึกษาในครั้งนี้ ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่ครบถ้วนตาม วัตถุประสงค์ผู้ศึกษาได้รวบรวมข้อมูลจากเอกสาร และการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง รวมจำนวน ผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants) ในการศึกษา ทั้งสิ้น 40 คน โดยผู้ให้สัมภาษณ์ประกอบด้วย พนักงานระดับบริหาร พนักงานระดับปฏิบัติการของสำนักงานยาสูบเชียงใหม่ ที่รับผิดชอบ โครงการฯ และชาวไร่บ่มเองที่เข้าร่วมโครงการ ในเขตเพาะปลูกต่างๆ ที่สังกัดสำนักงานยาสูบ เชียงใหม่ จำนวน 4 ,16 และ 20 คน ตามลำดับ โดยผู้ศึกษาเป็นผู้รวบรวมข้อมูลด้วยตัวเอง รวมทั้ง ตรวจสอบข้อมูลโดยพิจารณาความสัมพันธ์และสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการศึกษา แล้วนำมา จำแนกข้อมูลเป็นหมวดหมู่ตามหลักการประเมินโครงการในรูปแบบการประเมิน CIPP MODEL ของ สตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam) และนำเสนอโดยการบรรยายเชิงพรรณนา

5.1 สรุปผลการศึกษา

5.1.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้การสัมภาษณ์

พบว่าพนักงานของสำนักงานยาสูบเชียงใหม่ ที่ให้การสัมภาษณ์ทั้งที่ดำรงตำแหน่ง พนักงานระดับบริหารและพนักงานระดับปฏิบัติการ ทั้งหมดเป็นเพศชาย และมีการศึกษาระดับปริญญาตรี พนักงานระดับบริหารและพนักงานระดับปฏิบัติการที่ใกล้เคียงกับตำแหน่งบริหาร (พนักงานเกษตร 6) ส่วนมากเป็นผู้ที่มีอายุมากกว่า 50 ปี มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานมากกว่า 30 ปี และเป็นผู้ที่ใกล้ชิดเกษียณอายุราชการ ส่วนชาวไร่บ่มเองส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุระหว่าง 51 – 60 ปี การศึกษาระดับประถมศึกษา เป็นผู้ที่มีประสบการณ์ในการเพาะปลูกยาสูบมากกว่า 30 ปี

5.1.2 ด้านบริบทหรือสถานะแวดล้อม (Context) จากผลการศึกษาเพื่อประเมินถึงความ จำเป็นในการจัดทำโครงการ โครงการ การปฏิบัติการเกษตรกรรมที่ดี ของโรงงานยาสูบ กระทรวง

การคลัง ในเขตจังหวัดเชียงใหม่ ระหว่างปีงบประมาณ 2553 – 2554 วิเคราะห์ได้จาก ผลการศึกษา แผนรัฐวิสาหกิจฉบับที่ 15 ปรับปรุงครั้งที่ 1 ปีงบประมาณ 2553 – 2557 รายงานการประชุมหัวหน้า ส่วนงานฝ่ายไวยา ข้อมูลจากเว็บไซต์ โรงงานยาสูบ (<http://www.thaitobacco.or.th>) และจากการ สัมภาษณ์พนักงานระดับบริหาร ได้แก่ ผู้จัดการ รองผู้จัดการ หัวหน้ากองและผู้ช่วยหัวหน้ากองจัดหา ไวยา สำนักงานยาสูบเชียงใหม่ พนักงานระดับปฏิบัติการ ได้แก่ พนักงานเกษตร 6/ หัวหน้าสถานี ไวยา พนักงานเกษตร 5/ ผู้ช่วยหัวหน้าสถานีไวยา พนักงานเกษตร 4/ หัวหน้าสาย และพนักงาน เกษตร 3 และ ชาวไร่บ่มเองในสังกัดสถานีไยวาสันมหาพน สถานีไวยาปากทาง สถานีไวยาแม่เลน และสถานีไวยาห้วยไซ สำนักงานยาสูบเชียงใหม่ รวมจำนวนกลุ่มประชากรที่สัมภาษณ์ทั้งหมด 40 คน สรุปได้ว่า การปฏิบัติการเกษตรกรรมที่ดี ของโรงงานยาสูบ กระทรวงการคลัง ในเขตจังหวัด เชียงใหม่ มีความจำเป็นในการจัดให้มีโครงการนี้อยู่ เนื่องจากในปัจจุบันจังหวัดเชียงใหม่เป็นพื้นที่ เพาะปลูกยาสูบที่มีคุณภาพและมีศักยภาพในการผลิตไวยาสูบให้กับโรงงานยาสูบร้อยละ 31 ของ การผลิตไวยาเวอร์ซีเนียของโรงงานยาสูบ ในปัจจุบันการผลิตบุหรี่ยของโรงงานยาสูบใช้ไวยาใน ประเทศเป็นวัตถุดิบหลักในการผลิต คิดเป็นร้อยละ 86.24 ซึ่งมีสัดส่วนการใช้ไวยาในประเทศมาก ขึ้นเรื่อยๆ ตลาดมีความต้องการไวยาคุณภาพดีแต่ราคาต่ำมากขึ้น มีการบังคับใช้กฎหมายควบคุม สารพิษตกค้าง ควบคุมการใช้สารเคมีในการเพาะปลูกยาสูบ ผู้บริโภคมีความคำนึงถึงสุขภาพและ ความปลอดภัยมากขึ้น รวมทั้งชุมชนและสังคมมีความตระหนักถึงกระแสการอนุรักษ์ธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อมมากขึ้น ทำให้กระบวนการผลิตไวยาสูบแบบ GAP (การปฏิบัติการเกษตรที่ดี) ซึ่งเป็น มาตรฐานสากลจึงมีความจำเป็นมากขึ้น ซึ่งการดำเนินกิจกรรมต่างๆของโครงการจะช่วยสร้าง จิตสำนึกและความตระหนักหลายๆด้านในกระบวนการเพาะปลูกยาสูบร่วมกันระหว่างชาวไร่บ่มเอง พนักงานของโรงงานยาสูบและผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย โครงการการปฏิบัติการเกษตรกรรมที่ดี ของ โรงงานยาสูบ กระทรวง การคลัง ในเขตจังหวัดเชียงใหม่ จึงจำเป็นต้องให้มีการดำเนินการต่อไป

สำหรับการประเมินถึงความเหมาะสมและสอดคล้องของโครงการ กับสถานการณ์ วิสัยทัศน์ พันธกิจ และนโยบายของโรงงานยาสูบ ซึ่งวิเคราะห์ได้จากผลการศึกษา เอกสาร โครงการ รายงานการประชุมหัวหน้าส่วนงานฝ่ายไวยา และแผนวิสาหกิจ ฉบับที่ 15 ปรับปรุงครั้งที่ 1 ปีงบประมาณ 2553 - 2557 และจากการสัมภาษณ์ผู้บริหารของสำนักงานยาสูบเชียงใหม่ สรุปได้ว่า โครงการการปฏิบัติการเกษตรที่ดี มีความสอดคล้องกับสถานการณ์และสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ พันธกิจ และนโยบายของกลุ่มภารกิจด้านไวยาของโรงงานยาสูบ โดยเฉพาะประเด็นคุณภาพไวยา แห่งที่มีคุณภาพและปราศจากสารพิษตกค้าง การลดการใช้ปุ๋ยเคมีและสารเคมีทางการเกษตรโดยใช้ เท่าที่จำเป็น ซึ่งส่งผลให้เกิดความปลอดภัยต่อเกษตรกรผู้ผลิตและผู้บริโภค ลดต้นทุนในขั้นตอน การผลิตไวยา เป็นการเข้าไปส่งเสริมสนับสนุนให้เกษตรกรชาวไร่ยาสูบผลิตไวยาที่มีคุณภาพราคาถูก

และมีปริมาณเพียงพอต่อความต้องการใบยาที่จะนำมาผลิตบุหรี่เพื่อรองรับตลาดบุหรี่ราคาถูก (Saving Price) แล้ว ยังเป็นการส่งเสริมภาพลักษณ์ของโรงงานยาสูบ และเป็นการแสดงถึงความรับผิดชอบต่อสังคม ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

และเมื่อประเมินถึงความเป็นไปได้ของวัตถุประสงค์ของโครงการ การปฏิบัติการเกษตรกรรมที่ดี ของโรงงานยาสูบ กระทรวง การคลัง ในเขตจังหวัดเชียงใหม่ ระหว่างปีงบประมาณ 2553 – 2554 จากผลการสัมภาษณ์ผู้บริหารและพนักงานระดับปฏิบัติการของสำนักงานยาสูบเชียงใหม่ รวมทั้งชาวไร่บ่มเอง สรุปได้ว่า มีความเป็นไปได้อย่างมาก เนื่องจากวัตถุประสงค์และเป้าหมายของโครงการแต่ละข้อ มีการวางแผนการดำเนินงานกิจกรรม ความเพียงพอในด้านบุคลากร ชาวไร่บ่มเองที่มีความรู้ ความชำนาญ และความพร้อมในด้านงบประมาณที่จะสนับสนุนแต่ละกิจกรรม รวมทั้งมีการสร้างแรงจูงใจหลายด้านร่วมด้วย ซึ่งนอกจากนี้ ยังมีความพร้อมของระบบเครือข่ายในการปฏิบัติงานแบบบูรณาการร่วมกันระหว่างพนักงานในหน่วยงานและหน่วยงานอื่นเพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่วางไว้เป็นหลัก

จากผลการศึกษาเพื่อประเมินด้านบริบทหรือสภาวะแวดล้อม (Context) การดำเนินงานโครงการ การปฏิบัติการเกษตรกรรมที่ดี ของโรงงานยาสูบ กระทรวงการคลัง ในเขตจังหวัดเชียงใหม่ ระหว่างปีงบประมาณ 2553 – 2554 สามารถสรุปผลการประเมินได้ว่า การดำเนินงานโครงการ มีความเหมาะสม สอดคล้องกับสถานการณ์ วิสัยทัศน์ พันธกิจ และนโยบายของโรงงานยาสูบ มีความจำเป็นที่จะต้องจัดให้มีโครงการฯ และวัตถุประสงค์ของโครงการมีความเป็นไปได้อย่างมาก

5.1.3 ด้านปัจจัยนำเข้า (Input) จากผลการศึกษาเพื่อประเมินถึงความสามารถและความพร้อมของหน่วยงาน ในการดำเนินโครงการ ในด้านต่างๆ และความรู้ความเข้าใจของบุคลากรเกี่ยวกับการปฏิบัติการเกษตรกรรมที่ดี ของการเพาะปลูกยาสูบ พบว่า

ความสามารถและความพร้อมของสำนักงานยาสูบเชียงใหม่ ซึ่งเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบโครงการ ทั้งในด้าน บุคลากรผู้ปฏิบัติงานโครงการ งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ และหน่วยงานที่ให้การสนับสนุนเอื้อต่อการดำเนินงานโครงการ จะเห็นว่า มีความเพียงพอ และเหมาะสม โดยบุคลากรผู้ปฏิบัติงานโครงการ จะเป็นพนักงานของสำนักงานยาสูบเชียงใหม่ เป็นผู้ที่มีความรู้ความชำนาญในการเพาะปลูกยาสูบ มีความคุ้นเคยกับเกษตรกรชาวไร่ยาสูบเป็นอย่างดี และมีความรู้ ความเข้าใจในการปฏิบัติที่ถูกต้องเหมาะสมตามขั้นตอนการเพาะปลูกยาสูบของโครงการฯ ซึ่งเมื่อพิจารณาหลักการของโครงการฯแล้วมีลักษณะคล้ายคลึงกับหลักการเพาะปลูกยาสูบที่ได้ปฏิบัติมาก่อนแล้ว จึงง่ายต่อการนำไปปฏิบัติ

ในด้านงบประมาณและหน่วยงานที่ให้การสนับสนุนเอื้อต่อการดำเนินงาน ซึ่งได้มีจัดสรรงบประมาณที่ใช้ในการดำเนินงานโครงการ เพื่อสนับสนุนแต่ละกิจกรรมอย่างชัดเจน มีความเพียงพอ เหมาะสม กับข้อบ่งชี้การดำเนินงาน และบางกิจกรรมได้ร่วมกับหน่วยงานอื่นในการสนับสนุนด้านงบประมาณและการดำเนินงานบางอย่าง เช่น งบประมาณสนับสนุนการปรับปรุงโรงบ่มไบยาซูบเพื่อการประหยัดพลังงาน จากกองทุนเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงาน สำนักนโยบายและแผนพลังงาน กระทรวงพลังงาน โดยจะจ่ายเงินผ่านทางสถาบันวิจัยพลังงานและพัฒนาพลังงาน มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ กิจกรรมการตรวจวิเคราะห์หาปริมาณสารพิษตกค้างในไบยาซูบร่วมกับห้องปฏิบัติการทดสอบอาหาร บริษัทห้องปฏิบัติการกลาง (ประเทศไทย) จำกัด (central laboratory) และห้องปฏิบัติการของบริษัทส่งออกไบยาซูบ เป็นต้น

ในส่วนของวัสดุอุปกรณ์ จากการบริหารจัดการโครงการ ไม่ได้มีโครงสร้างในรูปแบบของหน่วยงานแยกต่างหากจากสำนักงานยาสูบเชียงใหม่ แต่ถือเป็นส่วนหนึ่งในการดำเนินงานของสำนักงานยาสูบเชียงใหม่ การใช้วัสดุ อุปกรณ์ของโครงการฯ จึงใช้ร่วมกับสำนักงานยาสูบเชียงใหม่ซึ่งมีความเพียงพอ เหมาะสม ต่อการใช้เพื่อการดำเนินงาน ซึ่งผลจากการศึกษา การดำเนินงานโครงการฯ มีการใช้วัสดุ อุปกรณ์ต่างๆ น้อยมาก

สำหรับในด้านข้อมูลข่าวสารมีความเพียงพอ เหมาะสม และมีช่องทางที่หลากหลายในการติดต่อประสานงานและการเข้าถึง ซึ่งมีความสะดวก รวดเร็ว โดยเฉพาะการใช้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศต่างๆ

จากผลการศึกษาเพื่อประเมินด้านปัจจัยเบื้องต้นหรือปัจจัยนำเข้า (Input) เพื่อใช้ในการดำเนินงานโครงการ การปฏิบัติการเกษตรกรรมที่ดี ของโรงงานยาสูบ กระทรวงการคลัง ในเขตจังหวัดเชียงใหม่ ระหว่างปีงบประมาณ 2553 – 2554 สามารถสรุปผลการประเมินได้ว่า ปัจจัยบุคลากรผู้ปฏิบัติงานโครงการฯ งบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ และข้อมูลข่าวสาร มีความเพียงพอเหมาะสมต่อการดำเนินงาน และบุคลากรมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ โครงการการปฏิบัติการเกษตรกรรมที่ดี ของการเพาะปลูกยาสูบเป็นอย่างยิ่ง

5.1.4 ด้านกระบวนการ (Process) จากผลการศึกษาเพื่อประเมินถึงด้านระบบการบริหารจัดการ และบทบาท หน้าที่ของบุคลากรและชาวไร่บ่มเองที่เกี่ยวข้องกับโครงการการปฏิบัติการเกษตรกรรมที่ดี ของโรงงานยาสูบ กระทรวงการคลัง ในเขตจังหวัดเชียงใหม่ ระหว่างปีงบประมาณ 2553 – 2554 พบว่า การบริหารจัดการโครงการ เป็นการปฏิบัติงานตามแผนงานที่ได้กำหนดเป็นนโยบายและรูปแบบการดำเนินงานมาแล้ว โดยผู้บริหารระดับฝ่ายที่มีอำนาจในการกำหนดคนนโยบายและแผน ซึ่งบุคลากรของสำนักงานยาสูบเชียงใหม่จะต้องนำไปดำเนินการตามกิจกรรมที่ตั้งไว้ เพื่อให้เป็นไปตามแผนงานและโครงการที่ได้วางไว้ ซึ่งบุคลากรผู้ปฏิบัติงานโครงการ เป็นปัจจัย

นำเข้า (Input) ที่สำคัญอีกประการหนึ่งในการดำเนินงาน โครงการ ซึ่งบุคลากรเหล่านี้จะเป็นผู้มีบทบาท และทำหน้าที่สำคัญในการขับเคลื่อนงานของ โครงการฯ ในฐานะฝ่ายปฏิบัติการ แสดงให้เห็นถึงลักษณะของการดำเนินการแบบสั่งจากบนลงล่าง (top down) ทำให้เกิดการมีส่วนร่วมจากทุกฝ่ายน้อยลง โดยเฉพาะเกษตรกรชาวไร่บ่มเอง ในการดำเนินงานคณะผู้บริหารของสำนักงานยาสูบเชียงใหม่ได้มีการจัดประชุมชี้แจงถึงความจำเป็นที่จัดให้มีโครงการ วัตถุประสงค์ และเป้าหมายของโครงการ รูปแบบการดำเนินงานต่างๆ ของกิจกรรมที่ต้องปฏิบัติ เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายของโครงการให้แก่พนักงานระดับปฏิบัติการและบุคลากรที่เกี่ยวข้องทราบและเข้าใจ หลังจากนั้นจึงจัดประชุมชี้แจงแก่ชาวไร่บ่มเองทราบและปฏิบัติตาม ซึ่งก็ได้รับความร่วมมือในการปฏิบัติงานในแต่ละกิจกรรมดีมาก

เมื่อพิจารณาในด้านบทบาท หน้าที่ของพนักงาน ซึ่งผู้ที่มีบทบาทหลักก็คือบุคลากรของสำนักงานยาสูบเชียงใหม่ ที่ได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติงานโครงการในเขตจังหวัดเชียงใหม่ โดยจะเป็นผู้ทำหน้าที่ในด้านการแนะนำส่งเสริมชาวไร่บ่มเอง โดยพนักงานจะเข้าไปยังพื้นที่การเพาะปลูกของชาวไร่ พบปะพูดคุยแลกเปลี่ยนและให้คำแนะนำในการปฏิบัติตามหลักการของโครงการ และในขณะเดียวกันบุคลากรเหล่านี้จะได้เข้ารับการอบรมเพื่อพัฒนาความรู้ที่เกี่ยวข้องกับโครงการเพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานโครงการ ในด้านบทบาท หน้าที่ของชาวไร่บ่มเอง พบว่า ส่วนใหญ่มีความตั้งใจและให้ความร่วมมือในการปฏิบัติตามกิจกรรมที่ได้แนะนำส่งเสริมจากพนักงานของสำนักงานยาสูบเชียงใหม่และมีการปรึกษาแลกเปลี่ยนเพื่อหาแนวทางการแก้ไขปัญหาให้กับพนักงานที่ทำหน้าที่ดูแลรับผิดชอบในพื้นที่นั้นๆเมื่อประสบกับปัญหาในระหว่างการเพาะปลูกยาสูบตามแนวทางของโครงการฯ

จากผลการศึกษาเพื่อประเมินด้านกระบวนการ (Process) ในการดำเนินงานโครงการ การปฏิบัติการเกษตรกรรมที่ดี ของโรงงานยาสูบ กระทรวงการคลัง ในเขตจังหวัดเชียงใหม่ ระหว่างปีงบประมาณ 2553 – 2554 สามารถสรุปผลการประเมินได้ว่า การบริหารจัดการโครงการ เป็นการปฏิบัติหน้าที่ตามแผนงานที่ได้ถูกกำหนดไว้แล้วซึ่งเป็นลักษณะของการดำเนินการแบบสั่งจากบนลงล่าง (top down) และได้รับความร่วมมือในการปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ที่ดี โดยบุคลากรรวมทั้งเกษตรกรชาวไร่ยาสูบมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานของโครงการเป็นอย่างดี

5.1.5 ด้านผลผลิต (Product) จากการศึกษาเพื่อประเมินด้านผลผลิต (Product) หรือ (Output) ที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงานของโครงการ การปฏิบัติการเกษตรกรรมที่ดี ของโรงงานยาสูบ กระทรวงการคลัง ในเขตจังหวัดเชียงใหม่ ระหว่างปีงบประมาณ 2553 – 2554 ผลจากการ

ประเมินพบว่า การดำเนินงานของโครงการฯ สามารถดำเนินการให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ทุกข้อดังนี้

ผลจากการประเมินพบว่า จากการดำเนินงานอย่างเข้มงวดจริงจังของสำนักงานยาสูบเชียงใหม่ ซึ่งมีการชี้แจงให้บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับโครงการที่ทำหน้าที่ส่งเสริมการเพาะปลูกยาสูบแก่ชาวไร่บ่มเองที่เข้าร่วม โครงการทั้งหมดให้ตระหนักถึงผลเสียอันเนื่องมาจากปริมาณของสารพิษที่ตกค้างในใบยาสูบ มีการกำหนดแนวทางในการดำเนินการ มีการกำหนดบทลงโทษสำหรับควบคุมชาวไร่บ่มเองที่ตรวจพบสารพิษตกค้างในใบยาโดยประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่างๆ และการให้คำแนะนำชนิดและวิธีการใช้สารเคมี รวมทั้งการได้รับความร่วมมือจากชาวไร่บ่มเองในการปฏิบัติตามคำแนะนำ จึงทำให้สามารถบรรลุตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่วางไว้ในระดับหนึ่ง และจากการดำเนินงานดังกล่าวข้างต้นส่งผลให้บรรลุวัตถุประสงค์ในข้อที่สองและสาม ได้แก่การเพิ่มความปลอดภัยต่อเกษตรกรและผู้บริโภค ซึ่งจากการตรวจหาระดับสารพิษในกระแสเลือดชาวไร่บ่มเอง พบชาวไร่บ่มเองจำนวนน้อยรายที่มีปริมาณสารพิษในกระแสเลือด และพบในปริมาณที่ต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนด และการลดการสารเคมีโดยใช้เท่าที่จำเป็นมีการใช้วิธีการจัดการศัตรูพืชแบบผสมผสาน ใช้สารสกัดจากธรรมชาติ สลับกับการใช้สารเคมีเพียงอย่างเดียว สำหรับการลดการใส่ปุ๋ยเคมี ไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ เพราะปุ๋ยเคมีมีธาตุอาหารหลักที่สำคัญต่อคุณภาพและปริมาณผลผลิตของใบยาสูบเกษตรกรจึงใช้ในปริมาณที่เท่าเดิม แต่มีการอนุรักษ์และปรับปรุงดินร่วมด้วยเพื่อให้มีประสิทธิภาพในการใช้ปุ๋ยของดินยาสูบดีขึ้น และคาดว่าจะสามารถลดปริมาณการใส่ปุ๋ยเคมีได้ในฤดูกาลเพาะปลูกในปีถัดไป เมื่อดินมีสภาพความอุดมสมบูรณ์มากขึ้น และในวัตถุประสงค์ข้อที่สี่การอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ผลจากการประเมินพบว่า จากการที่โครงการฯ มีงบประมาณสนับสนุนกิจกรรมด้านการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยได้รับความร่วมมือจากของบุคลากรของโรงงานยาสูบ ชาวไร่บ่มเอง หน่วยงาน และชุมชนใกล้เคียง ทำให้การอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นไปตามวัตถุประสงค์

จากผลการศึกษาเพื่อประเมินด้านผลผลิต (Product) หรือ (Output) ที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงานของโครงการ การปฏิบัติการเกษตรกรรมที่ดี ของโรงงานยาสูบ กระทรวงการคลัง ในเขตจังหวัดเชียงใหม่ ระหว่างปีงบประมาณ 2553 – 2554 โดยพิจารณาจากวัตถุประสงค์การดำเนินงานของโครงการ สามารถสรุปผลการประเมินได้ว่า การดำเนินงานเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ทุกข้อ ซึ่งวัตถุประสงค์ข้อแรก สามารถส่งเสริมภาพลักษณ์ของโรงงานยาสูบได้มาตรฐานปลอดภัยจากสารพิษตกค้างได้ในระดับหนึ่ง ถึงแม้ว่า จะยังตรวจพบสารพิษในใบยาสูบจากเกษตรกร แต่ก็อยู่ในระดับที่ต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนดและมีแนวโน้มลดลงเมื่อเปรียบเทียบกับผลการตรวจวิเคราะห์ในปีที่ผ่านมา ส่วนวัตถุประสงค์ข้อที่สองและสาม สามารถเพิ่มความปลอดภัยต่อ

เกษตรกรและผู้บริโภค และการลดการสารเคมีโดยใช้เท่าที่จำเป็น โดยการใช้สารสกัดจากธรรมชาติ และการจัดการศัตรูพืชแบบผสมผสาน แต่ยังไม่บรรลุตามวัตถุประสงค์ในการลดการใช้ปุ๋ยเคมีเพราะจะต้องปรับปรุงให้ดินมีสภาพความอุดมสมบูรณ์มากขึ้นก่อน ซึ่งจะต้องทำการปรับปรุงดินไปเรื่อยๆอย่างต่อเนื่อง และสำหรับวัตถุประสงค์ข้อที่สี่ การอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมพอจะกล่าวได้ว่า ประสบความสำเร็จในระดับหนึ่ง เพราะจากการร่วมทำกิจกรรมร่วมกันเพื่อการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในโครงการฯ ถือเป็นจุดเริ่มต้น ซึ่งทุกส่วนในสังคมจะต้องปฏิบัติต่อไปอย่างต่อเนื่อง เช่น การดูแลรักษาต้นไม้ หรือป่าไม้ที่ร่วมกันปลูก เพื่อให้สามารถใช้งานได้ตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้

5.1.6 ด้านผลกระทบ (Impact) จากผลการศึกษาเพื่อประเมินถึงผลกระทบเมื่อสิ้นสุดการดำเนินงานของโครงการ การปฏิบัติการเกษตรกรรมที่ดี ของโรงงานยาสูบ กระทรวงการคลัง ในเขตจังหวัดเชียงใหม่ ระหว่างปีงบประมาณ 2553 – 2554 จากการประเมินพบว่า การดำเนินงานโครงการ ส่งผลกระทบเชิงบวกต่อสำนักงานยาสูบเชียงใหม่เพิ่มขึ้น ทำให้การปฏิบัติงานของบุคลากรมีประสิทธิภาพมากขึ้น เกิดการบูรณาการทำงานร่วมกันระหว่างบุคลากร หน่วยงาน กลุ่มองค์กรต่างๆ มากขึ้น ขณะที่ผลกระทบเชิงลบ ผลจากการประเมินพบว่าเกิดขึ้นกับบุคลากรของสำนักงานยาสูบเชียงใหม่ต้องรับผิดชอบภาระงานเพิ่มขึ้น

สำหรับผลกระทบที่เกิดขึ้นกับเกษตรกรชาวไร่ยาสูบ ผลจากการประเมินพบว่าเกิดผลกระทบเชิงบวก ทำให้เกษตรกรชาวไร่ยาสูบได้ปริมาณและคุณภาพผลผลิตเพิ่มขึ้นกว่าเดิมซึ่งส่งผลโดยตรงกับรายได้ที่ได้ตอบแทนมา ซึ่งปริมาณและคุณภาพผลผลิตของใบยาสูบที่ได้เป็นไปตามที่วางเป้าหมายไว้ ส่วนพฤติกรรมประกอบอาชีพเพาะปลูกยาสูบของชาวไร่บ่มเอง หลังจากการดำเนินตามโครงการมีผลกระทบเชิงบวกชาวไร่ให้ความสำคัญในการเพาะปลูกยาสูบทุกๆ ขั้นตอนอย่างจริงจังและมีความตระหนักรู้สึกรับผิดชอบต่อชุมชนรวมทั้งธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมากขึ้น

จากผลการศึกษาเพื่อประเมินด้านผลกระทบ (Impact) ที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงานโครงการปฏิบัติการเกษตรกรรมที่ดี ของโรงงานยาสูบ กระทรวงการคลัง ในเขตจังหวัดเชียงใหม่ ระหว่างปีงบประมาณ 2553 – 2554 สามารถสรุปผลการประเมินได้ว่า ส่งผลกระทบต่อสำนักงานยาสูบเชียงใหม่ และชาวไร่บ่มเองในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ ในเชิงบวกมากกว่าเชิงลบ

5.1.7 ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน

จากผลการศึกษาปัญหาและอุปสรรค ในการดำเนินงานของการปฏิบัติการเกษตรกรรมที่ดี ของโรงงานยาสูบ กระทรวงการคลัง ในเขตจังหวัดเชียงใหม่ ระหว่างปีงบประมาณ 2553 – 2554 พบว่าในการดำเนินงานของโครงการฯ มีปัญหาและอุปสรรค 5 ประการ ประกอบด้วย

ประการแรก การบริหารงานที่มีระบบการทำงานตามสายบังคับบัญชาซึ่งเปรียบเสมือนการทำงานตามคำสั่ง (Top Down) พนักงานในระดับปฏิบัติการและชาวไร่บ่มเองขาดการมีส่วนร่วมในการร่วมพิจารณาปัญหาสาเหตุ การกำหนดและเสนอแนวทางการแก้ไขปัญหาและการดำเนินงาน เช่น ปัญหาหลักการการปฏิบัติการเกษตรกรรมที่ดี บางหลักไม่เหมาะสมหรือไม่สามารถนำไปปฏิบัติได้กับพื้นที่การเพาะปลูกบางแห่ง เพราะมีลักษณะพื้นที่ที่แตกต่างกันมาก ข้อจำกัดต่างๆของชาวไร่บ่มเองที่ไม่สามารถดำเนินการตามหลักการบางข้อได้ เพราะจุดคุ้มทุนหรือผลตอบแทนที่ได้รับจะต้องใช้เวลาหลายปี เช่น การปลูกพืชหมุนเวียน การปลูกป่าเพื่อเป็นเชื้อเพลิงในการบ่มใบยาสูบ ฯลฯ เป็นต้น

ประการที่สอง หลักการการปฏิบัติการเกษตรกรรมที่ดีที่นำมาปฏิบัติ ไม่ได้มีการประยุกต์ใช้ให้เกิดเป็นแนวความคิดการปฏิบัติการเกษตรที่ดีและเหมาะสมแบบการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างเจ้าหน้าที่โครงการฯ และเกษตรกรชาวไร่ยาสูบในแต่ละพื้นที่ปลูก เช่น หลักการการอนุรักษ์ธรรมชาติด้านป่าไม้ ชาวไร่บ่มเองบางรายเช่าพื้นที่สำหรับการเพาะปลูก และในพื้นที่เพาะปลูกนั้นไม่มีพื้นที่สาธารณะของชุมชนที่ว่างเปล่า จึงไม่สามารถทำการปลูกต้นไม้หรือปลูกป่าได้ตามหลักการการปฏิบัติการเกษตรกรรมที่ดี

ประการที่สาม เกษตรกรชาวไร่ยาสูบบางส่วนยังไม่เข้าใจถึงวัตถุประสงค์และเป้าหมายของโครงการฯ และเคยชินกับระบบการทำการเกษตรแบบเดิม ในการทำกิจกรรมบางกิจกรรมของโครงการจึงขาดความใส่ใจไม่ตระหนักถึงผลกระทบด้านอื่นที่นอกเหนือจากความเคยชินที่เคยปฏิบัติมา รวมทั้งเกษตรกรชาวไร่ยาสูบบางรายมองว่าระบบการดำเนินกิจกรรมบางอย่างของโครงการต้องใช้เวลาในการได้รับผลตอบแทน

ประการที่สี่ พนักงานระดับปฏิบัติการที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการดูแลการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ของโครงการได้รับการพัฒนาศักยภาพเพื่อเพิ่มเติมองค์ความรู้ ความเข้าใจ พัฒนาแนวคิดเกี่ยวกับการดำเนินงาน โครงการค่อนข้างน้อยส่งผลต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลรวมทั้งความน่าเชื่อถือในตัวพนักงานของเกษตรกรในการแนะนำส่งเสริมหรือการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานโครงการฯ

ประการที่ห้า ขาดการติดตามประเมินผลการดำเนินงานของโครงการฯ อย่างเป็นระบบ ซึ่งส่งผลทำให้โครงการฯ ขาดข้อมูลสารสนเทศเชิงลึกเพื่อนำมาประกอบการตัดสินใจในการดำเนินงาน

5.2 อภิปรายผลการศึกษา

การศึกษาเรื่อง การประเมินโครงการ การปฏิบัติการเกษตรกรรมที่ดี ของโรงงานยาสูบ กระทรวงการคลัง ในเขตจังหวัดเชียงใหม่ ระหว่างปีงบประมาณ 2553 – 2554 ได้มุ่งที่จะประเมินโครงการใน 5 ด้าน ตลอดจนศึกษาปัญหาอุปสรรคของการดำเนินโครงการและแนวทางการแก้ไข โดยการศึกษาในครั้งนี้ ผู้ประเมินได้ประยุกต์ใช้หลักการประเมินโครงการในรูปแบบการประเมิน CIPP MODEL ของ สตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam) เพื่อใช้เป็นกรอบในการประเมิน โดยประเมินในด้านบริบทหรือสภาพแวดล้อม ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ ด้านผลผลิต และด้านผลกระทบของการดำเนินโครงการ

5.2.1 ด้านบริบทหรือสภาวะแวดล้อม จากผลการศึกษา พบว่ายังคงมีความจำเป็นที่จะจัดให้มีโครงการ เพราะนอกจากจะส่งผลดีต่อคุณภาพยาสูบซึ่งเป็นวัตถุดิบหลักในการผลิตบุหรี่ของโรงงานยาสูบที่จะสามารถรองรับการเปลี่ยนแปลงหลายด้านในสถานการณ์ปัจจุบันในการดำเนินการของโรงงานยาสูบแล้ว ยังส่งผลดีต่อเกษตรกร ผู้บริโภค และสร้างความยั่งยืนของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เนื่องด้วยโครงการปฏิบัติการเกษตรกรรมที่ดี ของโรงงานยาสูบ กระทรวงการคลัง ในเขตจังหวัดเชียงใหม่ ระหว่างปีงบประมาณ 2553 – 2554 เป็นส่วนหนึ่งของแผนงานที่ได้กำหนดไว้แล้วจากโรงงานยาสูบและสั่งการให้สำนักงานยาสูบเชียงใหม่นำมาปฏิบัติ ดังนั้นเมื่อพิจารณาถึงวัตถุประสงค์และกิจกรรมของโครงการ จึงพบว่ามีสอดคล้องกับสถานการณ์ วิสัยทัศน์ พันธกิจ และนโยบายของโรงงานยาสูบ และวัตถุประสงค์ของโครงการมีความเป็นไปได้ ซึ่งแสดงให้เห็นได้ว่าการจัดให้มีโครงการ การกำหนดวัตถุประสงค์ กิจกรรมการดำเนินงานของโครงการ ได้ผ่านการคิดวิเคราะห์และพิจารณาอย่างรอบด้านจากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในระดับนโยบายของโรงงานยาสูบ เพื่อให้สามารถนำไปใช้ได้จริง โดยคำนึงถึงสถานการณ์ทั้งภายในและภายนอกองค์กร จุดอ่อน จุดแข็ง โอกาสและอุปสรรค ก่อนการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และนโยบาย ซึ่งเป็นไปตาม Baker, Murphy & Fisher (1988 : 902-904) กล่าวว่า มีหลายปัจจัยที่สัมพันธ์กับความสำเร็จและความล้มเหลวของโครงการ โดยเฉพาะการกำหนดวัตถุประสงค์ของโครงการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งโครงการในองค์กร องค์กรแม่ต้องกำหนดวัตถุประสงค์เฉพาะที่ชัดเจน เพราะเมื่อองค์กรแม่ หน่วยงานตามหน้าที่ และทีมงานโครงการมีความเห็นสอดคล้องกัน ก็จะทำให้โครงการประสบความสำเร็จมากขึ้น โดยเฉพาะผู้ปฏิบัติงานโครงการยังเข้าร่วมทำการตัดสินใจในการดำเนินงานของโครงการที่เป็นการตัดสินใจภายใน

5.2.2 ด้านปัจจัยนำเข้า (Input) จากผลการศึกษา ความสามารถและความพร้อมของสำนักงานยาสูบเชียงใหม่ซึ่งเป็นหน่วยงานรับผิดชอบโครงการ ประกอบด้วย บุคลากรผู้ปฏิบัติงานโครงการ งบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ และข้อมูลข่าวสาร หน่วยงานที่ให้การสนับสนุน พบว่า ด้าน

บุคลากรของสำนักงานยาสูบเชียงใหม่มีบุคลากรที่พร้อมเป็นผู้ที่มีความรู้ความชำนาญในการเพาะปลูกยาสูบ มีความคุ้นเคยกับเกษตรกรชาวไร่ยาสูบและเพียงพอต่อการปฏิบัติงานโครงการด้านงบประมาณและหน่วยงานที่ให้การสนับสนุนเอื้อต่อการดำเนินงาน มีความเพียงพอ เหมาะสมกับขอบข่ายการดำเนินงาน ในส่วนของวัสดุอุปกรณ์ และด้านข้อมูลข่าวสารมีความเพียงพอเหมาะสม และมีช่องทางที่หลากหลายสะดวกในการติดต่อประสานงานและการเข้าถึง ปัจจัยต่างๆ เหล่านี้เป็นสิ่งที่จำเป็นและสำคัญต่อการดำเนินงานของโครงการที่ผู้บริหารได้วางแผน จัดเตรียมและอำนวยความสะดวกก่อนและระหว่างการดำเนินการโครงการ จึงถือได้ว่าเป็นความสามารถและความพร้อมของหน่วยงาน ในการดำเนินการโครงการให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่วางไว้ ซึ่งสอดคล้องกับ วรเดช จันทรศร (2540: 13-46) ได้กล่าวว่า สมรรถนะขององค์กร เป็นอีกเงื่อนไขหนึ่ง ที่มีความสำคัญต่อความสำเร็จและความล้มเหลวของการบริหารโครงการ โครงสร้างองค์กรที่เหมาะสมจะต้องมีความแข็งแกร่ง บุคลากรที่อยู่ในองค์กรต้องมีความรู้ความสามารถทั้งในด้านการบริหารและเทคนิคอย่างเพียงพอ มีการถูกนำมาใช้ประโยชน์อย่างเต็มที่ นอกจากนี้ องค์กรยังต้องมีการวางแผนเตรียมการ หรือมีความพร้อมอย่างดีทั้งทางด้านวัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ งบประมาณ และสถานที่เมื่อพิจารณา

5.2.3 ด้านกระบวนการ (Process) สามารถสรุปผลการประเมินได้ว่า ในการดำเนินการโรงงานยาสูบ เน้นการใช้ทรัพยากรบุคคลและวัสดุอุปกรณ์ที่มีอยู่ให้เกิดประสิทธิภาพมากที่สุด ซึ่งเห็นได้จากการที่ไม่มีการจ้างพนักงานที่จะมาปฏิบัติงาน โครงการเพิ่มเติมจากพนักงานที่ปฏิบัติหน้าที่ประจำของสำนักงานยาสูบเชียงใหม่ พนักงานโครงการทุกคนรวมทั้งชาวไร่บ่มเองให้ความร่วมมือในการปฏิบัติตามโครงการด้วยดี ถึงแม้ว่าการบริหารจัดการ โครงการจะเป็นการปฏิบัติหน้าที่ตามแผนงานที่ได้ถูกกำหนดไว้แล้ว ซึ่งเป็นลักษณะของการดำเนินการแบบสั่งจากบนลงล่าง (top down) พนักงานระดับปฏิบัติการ และชาวไร่บ่มเอง จึงมีส่วนร่วมเพียงการร่วมปฏิบัติงานเท่านั้น สอดคล้องกับ ไพบุลย์ พุทธิสุภา (2544) ที่ได้รายงานว่า การวางแผนจากเบื้องล่างสู่เบื้องบน มีระดับการมีส่วนร่วมสูงกว่าการวางแผนจากเบื้องบนสู่เบื้องล่าง และปัจจัยหนึ่งที่ทำให้ชาวไร่บ่มเองเข้าโครงการคือชาวไร่บ่มเองมีความเกรงใจเจ้าหน้าที่ของโรงงานยาสูบ สอดคล้องกับ นิรันดร์ จงวุฒิเวศน์ (2527) ได้กล่าวว่า ความเกรงใจที่มีต่อบุคคลที่มีเกียรติหรือตำแหน่ง ทำให้ประชาชนเกิดความเกรงกลัวที่จะมีส่วนร่วมหรือไม่มีส่วนร่วม ทั้งๆ ที่ไม่มีความต้องการที่จะทำ

5.2.4 ด้านผลผลิต (Product) หรือ (Output) ซึ่งเป็นผลที่เกิดขึ้นจากการนำปัจจัยนำเข้า (Input) เข้ามาสู่กระบวนการ (Process) ของการบริหารจัดการ โดยผู้ศึกษาพิจารณาจากวัตถุประสงค์การดำเนินงานของกองทุนหลักประกันสุขภาพ ผลการประเมินพบว่า การดำเนินงานของโครงการเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ทั้ง 4 ข้อ ซึ่งผู้ศึกษาเห็นว่า มีหลายปัจจัยสำคัญที่ทำให้

โครงการ สามารถดำเนินงานให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ได้ เช่น การจัดให้มีโครงการในช่วงเวลาที่มีความเหมาะสมกับสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงหลายด้านเกี่ยวกับธุรกิจยาสูบ โครงการมีความสอดคล้องกับทรัพยากรบุคลากรของสำนักงานยาสูบเชียงใหม่ การติดตามความก้าวหน้าของการดำเนินโครงการอย่างต่อเนื่องของผู้บริหารของโรงงานยาสูบ โดยเฉพาะการได้รับความร่วมมือด้วยดีจากทุกส่วนที่เกี่ยวข้อง ในส่วนผลผลิตที่เกิดขึ้นจากวัตถุประสงค์ข้อแรก จากการประเมินพบว่าสามารถส่งเสริมภาพลักษณ์ของโรงงานยาสูบในด้านการผลิตยาสูบที่มีคุณภาพดีได้มาตรฐานปลอดภัยจากสารพิษตกค้าง ได้อย่างต่อเนื่องและมีแนวโน้มดีขึ้น ส่วนวัตถุประสงค์ข้อที่สอง จากการประเมินพบว่าสามารถเพิ่มความปลอดภัยต่อเกษตรกร ผู้ผลิต และผู้บริโภค ซึ่งเห็นได้จากผลการตรวจวิเคราะห์หาปริมาณสารพิษตกค้างในยาสูบที่จำหน่ายให้กับโรงงานยาสูบและผลการตรวจวิเคราะห์ระดับปริมาณสารพิษตกค้างในกระแสเลือดของชาวไร่บ่มเอง ซึ่งพบชาวไร่บ่มเองจำนวนน้อยรายที่มีปริมาณสารพิษในกระแสเลือด และพบในปริมาณที่ต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนดสำหรับวัตถุประสงค์ข้อที่สาม ผลจากการประเมินพบว่า สามารถลดการใช้สารเคมีทางการเกษตรโดยใช้เท่าที่จำเป็น ซึ่งชาวไร่บ่มเองเพิ่มวิธีการจัดการศัตรูพืชยาสูบแบบผสมผสาน (**Integrated Pest Management : IPM**) เป็นการผสมผสานวิธีการปฏิบัติเข้าด้วยกัน IPM ไม่ได้เป็นการใช้สารเคมีเพื่อกำจัดศัตรูพืชให้หมดไปแต่เป็นการใช้สารเคมีป้องกันศัตรูพืชและโรค ที่เกินกว่าระดับที่ยอมรับได้อย่างเหมาะสมมากกว่าวิธีอื่นๆ การใช้สารเคมีทางการเกษตรควรใช้อย่างปลอดภัย และทำตามกฎระเบียบข้อบังคับการใช้สารเคมี แต่ไม่สามารถลดปริมาณการใช้ปุ๋ยลงได้เพราะมีผลกระทบต่อปริมาณและคุณภาพของยาสูบ แต่ชาวไร่บ่มเองก็ตระหนักถึงการอนุรักษ์และปรับปรุงดินเพื่อให้สามารถลดปริมาณการใช้ปุ๋ยให้น้อยลงในอนาคตต่อไป และวัตถุประสงค์ข้อที่สี่ สามารถเน้นการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีความรับผิดชอบต่อสังคม ซึ่งในการประเมินพบว่า ชาวไร่บ่มเองได้ดำเนินการปรับเปลี่ยนการใช้โรงบ่มยาสูบที่มีประสิทธิภาพในการใช้เชื้อเพลิงมากขึ้น เพื่อลดมลภาวะทางอากาศจากการใช้เชื้อเพลิงในการบ่มยาสูบ แสดงให้เห็นถึงความตระหนักที่จะรับผิดชอบต่อชุมชนและสภาพแวดล้อม และลดปริมาณการใช้ทรัพยากรธรรมชาติลง รวมทั้งการทำกิจกรรมร่วมกับชุมชนและหน่วยงานในท้องถิ่นอนุรักษ์ป่าไม้ โดยการร่วมกันปลูกป่าชุมชนและในสถานที่ว่างเปล่าเพื่อเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมในอนาคต

5.2.5 ด้านผลกระทบ (Impact) จากการประเมินพบว่า การดำเนินโครงการส่งผลกระทบต่อเชิงบวกในด้านการเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานของพนักงานสำนักงานยาสูบเชียงใหม่มากขึ้นพนักงานมีการบูรณาการในปฏิบัติงานร่วมกันระหว่างพนักงานด้วยกัน พนักงานกับบุคลากรของหน่วยงานที่สนับสนุน และกับชาวไร่บ่มเองมากขึ้นเนื่องจากภาระหน้าที่ที่ต้องรับผิดชอบมากขึ้น ในขณะที่ชาวไร่บ่มเอง ซึ่งเป็นผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย ก็ได้รับผลกระทบเชิงบวกจากการ

ดำเนินงาน โครงการเช่นกันชาวไร่บ่มเองมีความผูกพันกับพนักงานยาสูบมากยิ่งขึ้นซึ่ง ส่งผลให้ การนำใบยาสูบส่งขายให้กับโรงงานยาสูบจะไม่มีการปลอมปนใบยาสูบที่คุณภาพต่ำชั้น และมีความรับผิดชอบต่อชุมชนรวมทั้งธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมากขึ้น

5.3 ข้อเสนอแนะ

โครงการการปฏิบัติการเกษตรที่ดีของโรงงานยาสูบกระทรวงการคลังในเขตจังหวัด เชียงใหม่ ปีงบประมาณ 2553-2554 นั้นเป็นโครงการที่มีประโยชน์อย่างมากต่อชีวิตความเป็นอยู่ ของเกษตรกรชาวไร่ยาสูบรวมทั้งระบบนิเวศของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมโดยเฉพาะด้านคุณภาพ ของใบยาสูบไทยซึ่งเป็นวัตถุดิบหลักที่สำคัญในการผลิตบุหรี่ให้ได้คุณภาพปลอดจากสารพิษ ตกค้างมีความปลอดภัยต่อผู้บริโภคสามารถแข่งขันกับตลาดโลกได้ ซึ่งโครงการฯ มีการดำเนิน กิจกรรมต่างๆ ที่สามารถป้องกันและลดปัญหาต่างๆ ในการเพาะปลูกยาสูบได้เป็นอย่างมาก ซึ่งการ ส่งเสริมให้เกษตรกรชาวไร่ยาสูบได้ปรับเปลี่ยนวิธีการเพาะปลูกยาสูบแบบดั้งเดิมมาเป็นการ เพาะปลูกยาสูบในระบบการเกษตรที่ดีและเหมาะสม (Good Agricultural Practice: GAP) จะทำให้เกิดผล ประโยชน์ที่สามารถเปลี่ยนแนวคิดระบบการทำการเกษตรให้มีความยั่งยืนทั้งในด้านอาชีพ สภาพธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งความปลอดภัยที่จะเกิดขึ้นกับสภาพร่างกายของเกษตรกร ชาวไร่ยาสูบและผู้บริโภคมีความรับผิดชอบต่อสังคมมากขึ้น ดังนั้นหากโครงการฯ นี้ยังคงมีการ ดำเนินกิจกรรมต่อไปในอนาคตจึงควรที่จะมีการปรับเปลี่ยนดังนี้

1. การปรับเปลี่ยนรูปแบบและแนวทางการบริหารจัดการให้ดีขึ้น เช่น การเปิดโอกาส ให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินโครงการมีส่วนร่วมในการพิจารณาเกี่ยวกับปัญหาสาเหตุ การ กำหนดแผนและกิจกรรมต่างๆ ของโครงการฯ ซึ่งจะทำให้เกิดความครอบคลุมในทุกๆ ด้านของ การดำเนินโครงการฯ

2. การปรับเปลี่ยนวิธีปฏิบัติ จากการแนะนำส่งเสริมและฝึกอบรมเน้นการแลกเปลี่ยน และร่วมกันเรียนรู้ระหว่างพนักงานโครงการฯ กับเกษตรกรชาวไร่ยาสูบมากขึ้น เพื่อจะทำให้ พนักงานโครงการฯ และเกษตรกรชาวไร่ยาสูบมีความรู้ความเข้าใจถึงวัตถุประสงค์ เป้าหมายและ รายละเอียดขั้นตอนการดำเนินกิจกรรมโครงการฯ ได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม ซึ่งจะก่อให้เกิด จิตสำนึกและความตระหนักในการปฏิบัติงานร่วมกันให้บรรลุตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ตั้ง ไว้

3. การปรับบทบาทของพนักงานโครงการฯ โดยการพัฒนาศักยภาพของพนักงาน โครงการฯ ให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ และความชำนาญในการส่งเสริม โดยการศึกษาดูงานเพื่อให้ ทราบแนวคิดหรือประสบการณ์จากที่อื่น การเข้ารับการศึกษาทั้งทางทฤษฎีและการปฏิบัติและ

เพิ่มเติมองค์ความรู้ใหม่ๆ ที่ได้จากงานวิจัยค้นคว้าที่เกี่ยวข้องมาประยุกต์ใช้กับงานโครงการ รวมทั้งการสร้างแรงจูงใจในการกระตุ้นให้พนักงานอยากที่จะพัฒนาศักยภาพของตนเองอยู่เสมอ เช่น การสนับสนุนให้พนักงานได้พัฒนาองค์ความรู้ในสิ่งที่เขาสนใจและถนัด เป็นต้น

4. ด้านการติดตาม ประเมินผลการดำเนินงานโครงการฯ ควรมีการร่วมกันกำหนดแนวทางในการติดตาม ประเมินผลให้ชัดเจนและยึดถือเป็นหลักสำคัญประการหนึ่งในการดำเนินงานโครงการฯ ขณะเดียวกัน หน่วยงานยาสูบควรที่จะมีการจัดทำคู่มือการติดตามควบคุมและ ประเมินผลของโครงการฯ เพื่อให้สำนักงานยาสูบและสถานีไบยาใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงาน

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved